# «Αλέξανδρος Πούσκιν: “Η κόρη του λοχαγού” σε διασκευή-σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Ασπιώτη» της Ανθούλας Δανιήλ

Ανθούλα Δανιήλ

**Δημοσιεύτηκε 13 Νοεμβρίου 2024**

*Μια μέρα το παρελθόν θα μας αιφνιδιάσει με τη δύναμη της επικαιρότητάς του.*

(Οδυσσέας Ελύτης)

Ναι, και μας αιφνιδίασε *Η κόρη του λοχαγού* του Αλέξανδρου Πούσκιν, αποδεικνύοντας ότι η ζωή κάνει κύκλους και επαναφέρει τα παλιά και τα λησμονημένα στην επικαιρότητα, όχι ως επανάληψη εκείνων, αλλά ως νέα, φρέσκα και με διαχρονική αξία.

Ο μεγάλος Ρώσος αριστοκράτης ποιητής, πεζογράφος και φιλέλληνας Αλέξανδρος Σεργκέγεβιτς Πούσκιν (1799-1837) ερευνά τις γραφές και μελετά την ιστορία της πατρίδας του. Στις παρυφές της ανακαλύπτει ένα επεισόδιο, το οποίο κεντρίζει το ενδιαφέρον του και καταθέτει ως ιστορικό μυθιστόρημα. Πρόκειται για την εξέγερση των Κοζάκων γύρω στα 1773, στις στέπες στα νότια των Ουραλίων, και τις μάχες ανάμεσα στον επίσημο στρατό και τον επαναστάτη Εμελιάν Πουγκατσιόφ. Στη δίνη αυτής της ιστορίας, ο Πούσκιν θα εντάξει τον έρωτα δύο νέων.

Το βιβλίο *Η κόρη του λοχαγού* πρωτοδημοσιεύτηκε λίγο μετά τον θάνατο του Πούσκιν και χωρίς το όνομά του. Είχε καλή τύχη. Σήμερα αναγνωρίζεται ως ένα από τα αριστουργήματα της ρωσικής λογοτεχνίας, έχει διασκευαστεί σε μορφή όπερας, σε θεατρικό και κινηματογραφικό έργο, έχει γνωρίσει πολλές εκδόσεις και, στην Ελλάδα, έχει μεταφραστεί από τους Στ. Ευαγγελίου (εκδ. Κοροντζής, 1983), Ανδρέα Σαραντόπουλο (εκδ. Ζαχαρόπουλος, 1990) και Πέτρο Παπαπέτρου (εκδ. Ερευνητές, 2008). Λεπτομέρειές του έχουν μνημειωθεί εικαστικά…

*Ο Κωνσταντίνος Ασπιώτης και οι ηθοποιοί του κατάφεραν να μας δείξουν πώς ένα 200 ετών έργο μπορεί να μας εκπλήξει με την επικαιρότητά του.*

Η υπόθεση του έργου έχει ως εξής: ένας ηλικιωμένος γαιοκτήμονας, ο Πιοτρ Αντρέγιεβιτς Γκρινιόφ, αφηγείται τα γεγονότα της ταραγμένης νιότης του. Έζησε μέχρι τα 17 του χρόνια στο κτήμα των γονιών του, στην επαρχία Σιμπίρσκ, ώσπου ο αυστηρός πατέρας του, απόστρατος αξιωματικός του Αυτοκρατορικού Στρατού, διέταξε να τον στείλουν να υπηρετήσει τη

στρατιωτική του θητεία όσο πιο μακριά γίνεται στη ρωσική επαρχία, για να σκληραγωγηθεί, να γίνει καλός αξιωματικός και να σταματήσει επιτέλους «να τρέχει γύρω από τα κορίτσια και να σκαρφαλώνει περιστεριώνες». Ο Πιοτρ ήλπιζε ότι θα πάει στην Αγία Πετρούπολη, όπου θα ζήσει ως νέος της εποχής του, ελεύθερος από τον καταδυναστευτικό πατέρα του. Αλλά κατέληξε σε ένα κάστρο στην άκρη της στέπας –σε ένα χωριό με ξύλινη περίφραξη–, που διοικείται από τον λοχαγό Ιβάν Μιρόνοφ. Πριν φτάσει εκεί, όμως, θα χαθεί στη χιονοθύελλα, θα συναντήσει έναν παγωμένο ρακένδυτο άντρα που θα του δείξει τον δρόμο και σε αντάλλαγμα ο Πιοτρ θα του χαρίσει το γούνινο παλτό του, παρά τις αντιρρήσεις του υπηρέτη του.

Ο λοχαγός έχει μια κόρη, τη Μάσα. Οι δύο νέοι ερωτεύονται και η μικροϊστορία τους εμπλέκεται στα γρανάζια της μεγάλης ιστορίας με τις εξεγέρσεις των Κοζάκων και τον αρχηγό τους, Εμελιάν Πουγκατσιόφ. Ο Πουγκατσιόφ είναι εκείνος ο ρακένδυτος, που τώρα γυρίζει στα χωριά και ξεσηκώνει τον κόσμο και στρατολογεί τους Κοζάκους. Όποιος αντιστέκεται, θανατώνεται. Έτσι και η οικογένεια της Μάσας, η ίδια όμως κρύβεται και γλιτώνει. Όταν ο Πιοτρ αρνείται να τον υπηρετήσει, γιατί έχει δώσει όρκο στην αυτοκράτειρα, εκείνος τον καταδικάζει σε θάνατο. Όταν όμως αναγνωρίζει στο πρόσωπό του τον νεαρό που τον είχε ευεργετήσει, του επιστρέφει το παλτό και τον ελευθερώνει. Στη συνέχεια, ο Πουγκατσιόφ θα συλληφθεί και θα ανεβεί στην αγχόνη. Όμως, ανεβαίνοντας στο ικρίωμα, λεβέντης μπροστά στον θάνατο, ρίχνει μια τελευταία ματιά γεμάτη αγάπη και ευγνωμοσύνη στον Πιοτρ, σαν να του λέει, έπαιξα κι έχασα ή και κάτι παραπέρα ίσως προφητικό…

Ο Πούσκιν έστησε τον μύθο του μέσα στην ιστορία, όχι τόσο, πιστεύω, για να αναδείξει τον έρωτα των δύο νέων, αλλά για να αναδείξει, με άλλοθι τον έρωτα, τις αξίες της ζωής, της προσφοράς, της ανιδιοτέλειας, της καλής πράξης απέναντι στον αναξιοπαθούντα, τις χριστιανικές αρετές – *ο έχων δύο χιτώνας δίνει τον έναν*, εδώ ο ήρωας έχει έναν και αυτόν τον έναν προσφέρει· όχι από το περίσσευμά του, αλλά από το υστέρημά του, την ειλικρίνεια, την αγάπη. Ο Πούσκιν αναδεικνύει ακόμα τη στρατιωτική τιμή, σχολιάζει τη διοίκηση, την πολιτική οργάνωση, αλλά και τη νεανική απερισκεψία και τον νεανικό ενθουσιασμό και αποπροσανατολισμό.

Δεν θα ήταν παράλογο να συνδέσουμε το γεγονός πως ο Πουγκατσιόφ, που δείχνει τον σωστό δρόμο μέσα στην αχανή χιονοθύελλα στον Πιοτρ, με όλα τα παρασημαινόμενα και τους συμβολισμούς που μπορεί να έχει η πράξη αυτή, φωτογραφίζει την προσωπική ζωή του Πούσκιν που ήταν ατίθασος, Δεκεμβριστής και σκοτώθηκε σε μονομαχία για την τιμή του.
Ο πρίγκιπας Πιοτρ Αντρέγεβιτς Βιάζεμσκι έγραφε τότε στον θείο του ποιητή, Βασίλι Πούσκιν: «Πρέπει να τον κλείσουμε σε κανένα φρενοκομείο. Τι διαβόλους έχει μέσα του! Όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία μου δίνω, για να μπορώ να γράψω τέτοιους στίχους. Αυτό το

λυσσασμένο ξεπεταρόνι θα μας καταφέρει όλους εμάς – εμάς και τους προγόνους μας».

## Η παράσταση

Πώς μπορείς να στήσεις σε μια ορχήστρα θεάτρου ένα τέτοιο έργο που απαιτεί αχανείς εκτάσεις, άλογα, άμαξες, κάστρα, εξεγέρσεις και πρόσωπα πολλά;

Ο Κωνσταντίνος Ασπιώτης, που έκανε τη διασκευή και τη σκηνοθεσία, και οι ηθοποιοί, που όλοι πλην του νεαρού Πιοτρ ανέλαβαν όλους τους ρόλους, ανάλογα με τις ανάγκες, αλλάζοντας κοστούμια έλυσαν τα πρακτικά προβλήματα. Τα κοστούμια στις κρεμάστρες επί σκηνής, με όλων των ειδών τα ενδύματα, ήταν εκεί και περίμεναν τη σειρά τους, όλα λιτά αλλά σημαντικά, για να γίνουν ρόλοι που θα προωθήσουν την εξέλιξη του μύθου. Και όπου ο μύθος το απαιτούσε, οι ηθοποιοί γίνονταν αφηγητές και έκαναν τις ενδιάμεσες γέφυρες.

Εντυπωσιακή και απολύτως πρωτότυπη η σκηνή με την άμαξα και τα άλογα. Οι δύο γυναίκες με τα πλούσια μαλλιά τους συνέβαλαν αριστοτεχνικά στη μεταμόρφωση. Οι ήχοι υπογράμμισαν διακριτικά το απαιτούμενο, τα μουσικά όργανα λειτούργησαν σαν παραπληρωματικός λόγος και το εντυπωσιακότερο όλων, η χιονοθύελλα που γέμισε με χιόνι όλον τον χώρο και έφερε τη στέπα στα πόδια μας.

Ο Κωνσταντίνος Ασπιώτης και οι ηθοποιοί του κατάφεραν να μας δείξουν πώς ένα 200 ετών έργο μπορεί να μας εκπλήξει με την επικαιρότητά του. Συγχαρητήρια θερμά.

*Συντελεστές*
Θεατρική διασκευή – Απόδοση – Σκηνοθεσία: Κωνσταντίνος Ασπιώτης
Πρωτότυπη μουσική: Γιώργος Χριστιανάκης
Σκηνικά: Ζωή Μολυβδά Φαμέλη
Κοστούμια: Διδώ Γκόγκου
Κινησιολογία: Σεσίλ Μικρούτσικου
Σχεδιασμός φωτισμών: Τάσος Παλαιορούτας
Βοηθός σκηνοθέτη: Νατάσα Πετροπούλου
Φωτογραφίες / Trailer: Χρήστος Συμεωνίδης
Γραφιστική επιμέλεια: Δημήτρης Γκέλμπουρας @forbidden.designs
Social media: Loox media
Εκτέλεση παραγωγής: Μαργαρίτα Κυριάκου
Διεύθυνση & Οργάνωση παραγωγής: Αναστασία Γεωργοπούλου – Μαρία Αναματερού
Συμπαραγωγή των εταιρειών: Σκαφίδας-Δωροπούλου Ε.Ε. {Γ.Ι.Δ.Σ} – Νέο Σύγχρονο Θέατρο ΑΜΚΕ

*Παίζουν οι:*
Παντελής Δεντάκης, Μιχάλης Οικονόμου, Μαριάμ Ρουχάτζε, Σταύρος Σβήγκος, Θάλεια Σταματέλου

Η μουσική της παράστασης ηχογραφήθηκε στο στούντιο Royal Alzheimer Hall στη Θεσσαλονίκη με τεχνικό ήχου τον Τίτο Καργιωτάκη.
Μείξη και mastering: Τίτος Καργιωτάκης – Γιώργος Χριστιανάκης
*Έπαιξαν οι μουσικοί:*
Βασίλης Μπαχαρίδης – τύμπανα, κρουστά
Arseniy Nebin – πνευστά
Φώτης Σιώτας – βιολί, βιόλα
Γιώργος Χριστιανάκης – πιάνο, πλήκτρα, κρουστά, ηλεκτρονικά